

Recht al barste de wereld

Onderstaande schokkende brief heb ik gevonden in het archief van justitie. Hij is kort na de oorlog geschreven door de journalist Joop Zwart. Hij beschrijft hoe Reina Prinsen Geerligts met Truus van Lier en Nel Hissink- van de Brink geëxecuteerd zijn en wat de Duitsers na hun dood met hun lichamen hebben gedaan. Deze brief heb ik gepubliceerd in het boek: 'Recht al barste de wereld', over Reina Prinsen Geerligts en de ondergang van de verzetsgroep CS-6. De naam Reina Prinsen Geerligts is vooral bekend geworden door de literaire prijs die haar ouders hebben ingesteld voor debuterende schrijvers, en gewonnen is door Gerard Reve en Harry Mulisch. Bovenstaande foto is het executieterrein in Oranienburg waar de vrouwen zijn vermoord.

'In het begin van 1942 werd ik door de Duitsers gearresteerd en als politiek gevangene naar het concentratiekamp Sachsenhausen te Oranienburg gevoerd. Ik bleef daar tot begin februari 1945, waarna ik werd overgebracht naar het concentratiekamp Bergen-Belsen. Gedurende de tijd dat ik in het kamp Sachsenhausen was, vervulde ik daar de functie van eerste tolk. Op grond van mijn functie genoot ik enige vrijheden en kon ik mij in het kamp wat vrijer bewegen dan de andere gevangenen, van welke vrijheid ik een dankbaar gebruik heb gemaakt om met verschillende betrouwbare personen contact te zoeken, waardoor wij elkander verschillende diensten konden bewijzen en van gebeurtenissen op de hoogte houden. Mijn werkzaamheden in het kamp veroorloofden mij ook om kennis te nemen van de administratie, hoewel dit laatste zeer omzichtig moest plaatsvinden, teneinde geen achterdocht te wekken bij de aldaar werkzaam zijnde SS -lieden. Op de morgen van 24 november 1943 kwam men mij - terwijl ik nog in bed lag - waarschuwen dat er drie meisjes in het kamp waren binnengebracht. Daar in het kamp Sachsenhausen nog geen afdeling voor vrouwen bestond, was dit een bijzonderheid en trok dit voorval de aandacht. Ik kleepte mij snel aan, teneinde te trachten iets naders aangaande deze meisjes te weten te komen. Het binnengaan van deze drie meisjes werd eveneens geconstateerd door de politieke gevangene Halvard Lange, lid van het bestuur van de Noorse Arbeiderspartij en door Leo Skrzypcynski, van beroep bedrijfseconoom, wonende te Berlijn-Dahlem en thans minister-president in het Sjoekow-kabinet. Kort daarna zag ik de drie meisjes in de richting van het executieterrein lopen en begreep ik dat haar laatste uur geslagen had. De executie zelf heb ik niet gezien, doch het is mij gelukt om enige tijd na de executie het crematorium - waarheen de lijken van geëxecuteerden werden vervoerd - binnen te dringen, waar ik de lijken van de drie meisjes heb gezien. Daar het onder de gevangenen een publiek geheim was, dat de personen die in het crematorium werkten en die zonder uitzondering boeven van het laagste soort waren, zich niet ontzagen lijken te schenden, door deze dienstbaar te maken aan de bevrediging van hun sexuele gevoelens, liette ik bij mijn bezoek aan het crematorium speciaal op de lijken van de drie meisjes. Hoewel ik het niet heb gezien en ik het ook op andere wijze niet kan bewijzen, staat het voor mij vast - gelet op de houding van de lijken - dat de meisjes na haar dood zijn verkracht. Ik zag alle drie de lijken namelijk ruggelings op een bank liggen en wel zoodanig, dat de geslacht sden zich aan het uiteinde van de bank bevonden, terwijl de benen uit elkaar waren gespreid. Later heb ik in de administratie van het kamp de stukken betreffende de executies van de drie meisjes gevonden en bleek mij, dat zij genaamd waren, Reina Prinsen Geerligts, Nel Hissink- van den Brink en Truus van Lier. Het is mogelijk, dat deze gegevens en speciaal wat betreft de voornamen, niet volledig zijn, omdat het mij onder de gegeven omstandigheden niet mogelijk was aantekeningen uit de stukken te maken en ik dus uitsluitend op mijn geheugen ben afgestaan. In het bij de stukken aanwezige rapport heb ik gelezen, dat deze executie was gegrond op 'Feindbegünstigung' en 'Organisierung der widerstandsbewegung'. Voorts bleek het vonnis uitgesproken te zijn door generaal der SS Erich Kaltenbrunner, terwijl de meisjes naar het executieterrein werden gebracht door den Stabsscharführer Schumann, in opdracht van den kampkommandant Kaundl. De executie werd geregistreerd door den chef van den 'Politieken Dienst', Hauptscharführer Kurt Erdman, in opdracht van zijn chef Dr. Berndorff. Na mijn terugkeer in Nederland, heb ik de familie Prinsen Geerligts schriftelijk met het verscheiden van hun dochter in kennis gesteld, doch ik heb mijn vermoedens aangaande de handelingen met het lijk gepleegd, opzettelijk verzwegen, omdat ik het voor de nabestaanden te pijnlijk achtte deze lugubere bijzonderheden mede te delen.'

Op Maandag 24 november 1947 werd de Reina Prinsen Geerligtsprijs voor het eerst uitgereikt aan debutant Simon van het Reve voor zijn boek De Avonden .

test

Aan het slot van de prijsuitreiking riep de vader van Reina Prinsen Geerligts de jonge schrijvers op zich in te zetten voor een betere wereld, waarvoor zijn dochter, Truus van Lier, Nel Hissink-van den Brink en hun vele jeugdige medestrijders vchten en hun leven gaven.

Tijdens het schrijven van dit boek kwam regelmatig de gedachte bij me op, wat het voor mij - of de maatschappij, of de Nederlandse cultuur - betekend zou hebben als mensen als Jan Wolkers, Simon Carmiggelt, Annie M.G. Schmidt, Harry Mulisch, Wim Kan, Joop den Uyl, vul maar aan, op jonge leeftijd zouden zijn overleden. Hun invloed is groot geweest, velen hebben ze gedeeltelijk gevormd, of op z'n minst vermaakt. Bij CS -6 zaten opvallend veel jonge, talentvolle mensen; we hebben het na de oorlog helaas moeten doen zonder hun geschriften, politieke ideeën en sociale invloeden. We weten niet wat we missen.